

Huvudman

Hällefors kommun
kommun@hellefors.se

Beslut

Datum 2024-11-14

Dnr SI 2024:4812

Sida 1 (15)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Klockarhagsskolan 7–9 i Hällefors kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hällefors kommun att senast den **14 februari 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare, frånvaro, särskilt stöd och betygskatalog. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Hällefors kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Hällefors kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning bedrivs under ledning av lärare

1. Se till att undervisningen i ämnet spanska bedrivs under ledning av den eller de lärare som ansvarar för undervisningen.
Undervisningen ska ledas av legitimerade och behöriga lärare om inte någon av skollagens undantagsregler är tillämpliga. De personer som bedriver undervisning ska vara anställda som lärare. Huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder ska innefatta uppgift om vilka lärare som ansvarar för undervisningen i spanska samt anställningsavtal för berörda lärare. Om huvudmannen bedömt att en undantagsregel varit tillämplig ska huvudmannen för varje lärare ange skälen till detta. (1 kap. 3 § och 2 kap. 13, 15 och 18 §§ skollagen samt 5 kap. 2 § skolförordningen [2011:185])
2. Se till att undervisning i form av extra studietid bedrivs under ledning av lärare. (1 kap. 3 § och 2 kap. 13, 15 och 18 §§ skollagen samt 5 kap. 2 § skolförordningen)

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

3. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Det gäller exempelvis ämnena slöjd, samhällsorienterande ämnen, matematik, svenska och svenska som andraspråk. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över undervisande personal på skolenheten där lärarnas legitimation och behörigheter samt vilka ämnen och årskurser som lärarna bedriver undervisning i framgår. Huvudmannen ska även redogöra för vilka ansträngningar som vidtagit eller kommer att vidtas för att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt ska bedrivas av lärare som har legitimation och behörighet (2 kap. 13, 15 och 18-21 §§ skollagen)

Frånvaro

4. Se till att rektorn snarast anmäler till huvudmannen när en utredning om en elevs frånvaro har inletts. Rektorn ska för varje frånvaroutredning som inletts under perioden den 14 november 2024 till och med den 7 februari 2025 dokumentera när frånvaron anmälts till huvudmannen. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a och 22 §§ skollagen)

Särskilt stöd

5. Se till att vid minst ett tillfälle före den 17 januari 2025 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 7 § skollagen)
6. Se till att rektorn senast den 7 februari 2025, tillsammans med samtliga lärare som bedriver och därmed ansvarar för undervisningen, identifierar och dokumenterar vilka elever som, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
7. Se till att rektorn för varje elev som identifieras i samband med åtgärd 6 ovan, samt för varje elev som därutöver anmäls kunna

vara i behov av särskilt stöd, startar en utredning om respektive elevs behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vilket datum en anmälan skett samt när en utredning har startats och eventuellt slutförts för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)

8. Se till att beslut om åtgärdsprogram utgår från ett utrett och konstaterat stödbehov och fattas i enlighet med författningarnas krav. Rektorn ska dokumentera vilket datum en utredning startats för de elever som har ett åtgärdsprogram utan att en utredning genomförts. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 och 9 §§ och 29 kap. 10 § skollagen)

Betygskatalog

9. Se till att betyg beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg sätts. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska rektorn se till att beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Rektorn ska dokumentera vilka lärare som bedrev undervisning i respektive ämne vid datum för betygssättning höstterminen 2024 samt inkomma med betygskatalogen för höstterminen 2024. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 14 och 16 §§ skollagen)
10. Se till att den eller de som beslutar om ett betyg daterar uppgiften i betygskatalogen och förser uppgiften med egenhändig signatur eller i förekommande fall författningssenlig elektronisk signatur. (7 § Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygskatalog)
11. Se till att rättelser och ändringar av betyg i betygskatalogen dateras och signeras av betygssättande lärare. Av betygskatalogen ska datering och signering framgå av såväl det tidigare som det nya betyget. (7 och 15 §§ Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011: 123] om betygskatalog)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser frånvaroutredning och extra anpassningar.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till

Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:4812) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2024 inlett en tillsyn av Klockarhagsskolan 7–9 i Hällefors kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Klockarhagsskolan 7–9 följer gällande bestämmelser om att undervisning bedrivs under ledning av lärare, undervisning av behöriga och legitimerade lärare, frånvaro, extra anpassningar, särskilt stöd och betygskatalog.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal som undervisar i särskild undervisningsgrupp, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 10 och 11 september 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat scheman, alla aktiva åtgärdsprogram, frånvarostatistik för hösten 2024, betygskatalog för vårterminen 2024 samt anställningsbevis. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning bedrivs under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att undervisningen i ämnet spanska bedrivs av en legitimerad och behörig lärare samt en lärarassistent. I årskurs 7 bedrivs undervisningen i två separata grupper, där läraren och lärarassistenten veckovis bedriver undervisning i varsin grupp. Av intervjuerna framgår att det är den legitimerade och behöriga

läraren som anses ansvara för undervisningen i spanska och att den läraren inte närvarar på hälften av lektionerna i spanska men tillhandahåller material, rättar uppgifter samt sätter elevernas betyg.

Av intervju med rektorn framgår att samtlig undervisning i form av extra studietid bedrivs av lärarassistenter. Elevernas ordinarie lärare skickar med planering och uppgifter, men det är endast lärarassistenter som närvarar vid den extra studietiden och bedriver undervisningen.

Rättslig reglering

Av skollagen definieras undervisning som processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen). Av skollagen framgår även att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar. (2 kap. 10 § skollagen)

Enligt skollagen ansvarar en legitimerad lärare för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon legitimerad och behörig lärare att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får som huvudregel bedriva undervisning under högst ett år i sänder och om en sådan lärare ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader ska huvudmannen först fatta beslut om detta. Som huvudregel får endast den som har legitimation anställas som lärare inom skolväsendet utan tidsbegränsning. (2 kap. 13, 15 och 18–21 §§ skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att undervisning är ett snävare begrepp än utbildning och avser de målstyrda processer som syftar till att eleverna både ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. I definitionen av undervisningsbegreppet ligger också att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras. (prop. 2009/10:165, s. 633)

Av skolförordningen framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett aktivt och kontinuerligt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen (5 kap. 2 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att all undervisning i ämnet spanska och extra studietid inte bedrivs under ledning av lärare i skollagens mening.

Utredningen visar att flera elever i årskurs 7 ges undervisning i ämnet spanska av en så kallad lärarassistent, det vill säga personal som saknar legitimation och behörighet för den undervisning hen bedriver. Den lärare som anses ansvara för undervisningen i spanska närvarar enbart på hälften av lektionerna. I övrigt tillhandahåller den läraren material, rättar uppgifter samt sätter elevernas betyg. Att undervisningen på lektionerna i vissa ämnen inte bedrivs av den lärare som anses ansvarig för undervisningen, utan av personal som saknar legitimation och behörighet för sådan undervisning, innebär att eleverna inte får det aktiva lärarstöd som de har rätt till. Vidare framgår av utredningen att undervisningen på den extra studietiden enbart bedrivs av lärarassistenter, men att elevernas ordinarie lärare står för planering och rättning av uppgifter.

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med rektorn samt inskickad dokumentation framgår att undervisning i bland annat ämnena slöjd, samhällsorienterande ämnen, matematik, svenska och svenska som andraspråk bedrivs av lärare som inte är legitimerade alternativt inte behöriga i ämnet. Enligt rektorn har det tidigare varit svårt att rekrytera legitimerade och behöriga lärare i kommunen och att de väljer att uppmuntra och stödja personal som saknar legitimation och behörighet att utbilda sig och på så vis bli legitimerade och behöriga. Rektorn uppger att det finns lärare på skolan som saknar legitimation och som är visstidsanställda, men som deltar eller kommer att delta i utbildning för att bli legitimerade och behöriga. Enligt rektorn kommer dessa tjänster inte annonseras ut under tiden utbildningen pågår. Av inskickat material framgår att fyra av de obehöriga lärarna inte studerar ännu, men planerar att påbörja studier kommande termin eller läsår samt att fyra av de obehöriga lärarna beräknas nå behörighet om fyra år eller mer. Vidare framgår att det var fyra år sedan en tjänst på enheten utannonserades, trots att det funnits ämnen där behöriga lärare saknats.

Rättslig reglering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare, bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. (2 kap. 18 § skollagen)

I förarbetena till skollagen betonas bland annat att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare används för sådan undervisning som läraren har utbildning för. (prop. 2019/10:165 s. 261 f.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i att ge eleverna undervisning av legitimerade och behöriga lärare. Utredningen visar att undervisningen i ämnena slöjd, samhällsorienterande ämnen, matematik, svenska och svenska som andraspråk bedrivs av lärare som saknar lärarlegitimation eller behörighet. Vidare framgår att inga ansträngningar har genomförts under de senaste fyra åren för att rekrytera legitimerade lärare som är behöriga att bedriva undervisning i ämnena. Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och andra författningar och föreskrifter. I ansvaret ingår att se till att det finns legitimerad och behörig personal för undervisningen. Om en obehörig lärare ska användas för att bedriva undervisningen, i brist på behöriga och legitimerade lärare, får den obehöriga läraren endast anställas under en

tidsbegränsad period. Därefter är huvudmannen och rektorn skyldiga att på nytt försöka rekrytera en behörig och legitimerad lärare.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med rektorn samt av dokumentstudier framgår att rektorn inte alltid ser till att en elevs frånvaro anmäls till huvudmannen när en utredning om en elevs frånvaro har inletts. Enligt rektorn rapporteras endast de elever där frånvaron nått en allvarligare grad på grund av att mängden rapportering till huvudmannen inte ska vara alltför omfattande. I inskickad dokumentation uppger rektorn att det under föregående läsår genomförts 16 utredningar om hög frånvaro varav tre rapporterats till huvudmannen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap 34 § andra stycket skollagen).

När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att arbetet kring att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till. Det är vidare av vikt att huvudmannen får kännedom om omfattningen av upprepade eller längre frånvaro utifrån sitt ansvar. Det finns skäl för en rektor att snarast informera sin huvudman när en utredning om en elevs upprepade eller längre frånvaro har inletts för att huvudmannen ska kunna agera därefter. Detta moment är inte avsett att vara betungande. Det räcker med att till exempel skicka ett mejl till huvudmannen om att en utredning har inletts. (Prop. 2017/18:182 s. 56 samt s. 61-63)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att rektorn snarast ska se till att anmäla en elevs frånvaro till huvudmannen när en utredning om en elevs frånvaro har inletts. Detta ska ske oavsett omfattningen av frånvaroutredningen. Utredningen visar att rektorn inte alltid anmäler elevers frånvaro till huvudmannen när en frånvaroutredning inletts. Att rektorn inte alltid anmäler elevers frånvaro till huvudmannen medför att huvudmannen inte får kännedom om elevernas frånvaro vilket

leder till svårigheter för huvudmannen att fullfölja sina skyldigheter utifrån sitt ansvar.

Särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan till rektorn

Av intervjuer med lärare, elevhälsans representanter och rektorn framgår att en anmälan till rektorn görs genom att läraren fyller i en kartläggning om eleven i fråga och lämnar den till elevhälsoteamet. Denna rutin är väl etablerad på enheten. Vidare framgår av samtliga intervjuer att rutinen på enheten är att en lärare ska lämna in anmälan om läraren bedömer att eleven inte har förutsättningar att nå betygskriterierna i slutbetyget i årskurs 9. Om en elev riskerar att få betyget F i ett eller flera ämnen i något av de tidigare terminsbetygen är det inte säkert att läraren anmäler detta, om läraren tror att extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen är tillräckliga för att eleven ska nå ett godkänt betyg i slutbetyget i årskurs 9. Av betygskatalogen för vårterminen 2024 samt av intervju med lärare framgår att det finns flera elever som fått betyget F i flera ämnen på vårterminen 2024 men där lärarna inte anmält eleven till rektorn.

Utredning om särskilt stöd

Av intervjuer med lärare, elevhälsans representanter samt rektorn framgår att när en lärare anmäler att en elev riskerar att inte uppfylla betygskriterierna i årskurs 9, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar, utreds inte alltid elevens behov av särskilt stöd. Enligt inskickad dokumentation bedöms anmälan av rektorn och elevhälsoteamet. Om rektorn och elevhälsoteamet bedömer att ytterligare extra anpassningar kan genomföras går anmälan tillbaka till läraren. Vidare görs en bedömning om huruvida eleven har förutsättningar att få ett godkänt betyg i slutet av årskurs 9. Om elevhälsoteamet anser att eleven har sådana förutsättningar eller att fler extra anpassningar bör testas så bedöms inte en utredning om särskilt stöd vara nödvändig. Av inskickad dokumentation framgår att 96 elever befarades inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas i ett eller flera ämnen under läsåret 2023/24. Av dessa har 41 elever utretts för särskilt stöd.

Av inskickad dokumentation framgår vidare att sex elever har åtgärdsprogram utan att en utredning av elevens behov av särskilt stöd genomförts. Rektorn uppger i inskickad dokumentation att beslut om åtgärdsprogram fattats utifrån befintlig information om elevens behov, och att det har handlat om att fortsätta med insatser som eleverna haft i tidigare skola. I några fall har beslut även fattats med stöd av information från barn- och ungdomspsykiatri.

Av intervjuer med lärare, elevhälsans representanter samt rektorn framgår att samråd med elevhälsan sker vid en utredning av en elevs behov av särskilt stöd. Genom dokumentstudier av aktuella utredningar och pedagogiska bedömningar från hösten 2024 framgår att eleverna och elevernas vårdnadshavare har medverkat i utredningarna.

Beslut om åtgärdsprogram

Av intervjuer med lärare, elevhälsans representanter samt rektorn framgår att det är rektorn som fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram.

Skolinspektionen har tagit del av och granskat samtliga aktiva åtgärdsprogram på skolan. I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen har granskat är de av skollagen uppställda formella kraven på åtgärdsprogram uppfyllda, exempelvis krav på innehåll, överklagandehänvisning och vem som är ansvarig för uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogrammet.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare bland annat att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygsriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen). Vidare framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. (3 kap. 9 § skollagen)

Enligt förarbetena till skollagen är det inte möjligt att ange någon tidsgräns för hur länge stöd bör ges i den ordinarie undervisningen innan en anmälan

till rektorn ska göras. Tidpunkten för detta måste avgöras i varje enskilt fall. Om en elev efter en tids stöd fortfarande inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås är det viktigt att stödinsatserna intensifieras och anpassas ytterligare utifrån elevens behov. Om stödet trots detta inte är tillräckligt bör frågan om elevens behov av särskilt stöd anmälas till rektorn. Vidare anges att rektorn ansvarar för att undervisningen utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp som de behöver och denne vid behov ska se över fördelningen av resurser. (Prop. 2013/14:160 s. 24)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete när det gäller att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd.

Utredningen visar att det finns elever som inte anmälts och inte utretts för behov av särskilt stöd där det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd getts i form av extra anpassningar.

Icke godkända betyg eller risken för sådana, även vid terminsbetygen, framför allt om det är i flera ämnen eller över flera terminer, bör uppmärksammas i högre grad, oavsett lärarens bedömning kring potentiellt slutbetyg i årskurs 9. Om anmälan inte görs och en elevs behov av särskilt stöd inte utreds riskerar eleven att helt, eller under en viss tid, bli utan det särskilda stöd en elev har rätt till. Av utredningen framgår även att det på skolan finns elever som får stödinsatser enligt ett åtgärdsprogram, men där elevens behov av särskilt stöd inte har utretts.

Skolinspektionen bedömer dock att i de fall en elev utreds för behov av särskilt stöd sker samråd med elevhälsan om det inte är obehövligt, att rektorn fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram samt att elev och vårdnadshavare ges möjlighet att delta i utarbetandet av åtgärdsprogram.

Betygskatalog

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av betygskatalogerna samt av intervjuer med lärare och rektorn framgår att det i samtliga betygskataloger saknas signatur och datering av undervisande lärare. Vidare framgår att de på enheten använder sig av separata blad för signaturer, men att lärarna inte signerar betygskatalogen. Vidare framgår att det har gjorts ändringar av betyg som inte framgår av betygskatalogerna.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. (3 kap. 16 § skollagen)

Av skolförordningen framgår att beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog och rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs. Vidare framgår att Statens skolverk får meddela ytterligare föreskrifter om utformningen av betygskatalog, terminsbetyg, slutbetyg och betyg efter provning. (6 kap. 10 och 23 §§ skolförordningen)

Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att betygskatalogen ska utformas så att den skyddas mot förlust och olovlig ändring samt så att dokumentets äkthet över tiden kan säkerställas. Vidare framgår bland annat att skolenheten ska ha rutiner för att säkerställa att samtliga beslut om betyg i betygskatalogen har fattats av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg. Beslut om betyg ska föras in i betygskatalogen dels i slutet av varje termin då betyg ska beslutas, dels i anslutning till att ett ämne har avslutats. Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. En betygskatalog i grundskolan ska innehålla ämnets namn och elevens betyg i respektive ämne. Vidare framgår att rättelser och ändringar av betyg ska anges i betygskatalogen. Om ett betyg rättas eller ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras. Det ska framgå av betygskatalogen om det är en rättelse eller ändring som är beslutad. (3, 4, 7 och 15 §§ Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygskatalog).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att betygskataloger inte förs i enlighet med författningarnas krav. Utredningen visar att de lärare som beslutar om ett betyg inte daterar och signerar uppgiften med egenhändig signatur i betygskatalogen. I stället bifogas dessa uppgifter i ett separat dokument. Av dokumentstudier framgår att det förekommer att betygskatalogen och det bifogade dokumentet med signaturer har olika datum. Detta medför att rektorn inte säkerställer att samtliga beslut om betyg i betygskatalogen har fattat av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg.

Vidare visar utredningen att det vid rättelser och ändringar av betyg saknas datum för betygssättning och signatur av betygssättande lärare vid tillfället då betyget ändrades.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Hällefors kommuns verksamhet vid Klockarhagsskolan 7-9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare, frånvaro, särskilt stöd och betygskatalog. Det finns därför skäl att förelägga Hällefors kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Utredning om frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, elevhälsans representanter samt rektorn framgår att elever med upprepad eller längre frånvaro utreds. Bland annat framgår individuella exempel på elever som har hög frånvaro, på vilket sätt frånvaron har utretts och vilka insatser som genomförts. Dessa insatser finns även dokumenterade. Mentorerna stämmer av elevernas frånvaro varje månad och bedömer om utredning eller insatser behövs. Det finns ett nyligen infört policydokument kring hur enheten ska agera och utreda elevers frånvaro.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från verksamheten, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, ska rektorn se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte anses obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till. Vidare framgår att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro ska utmynna i

sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro (prop. 2017/18:182, s. 60).

Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras. (prop. 2017/18:182, s. 56 och 62)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare framgår att de ger många olika former av extra anpassningar i undervisningen utifrån elevernas individuella behov. Till exempel finns det elever som får arbeta i en mindre grupp med vissa moment eller lyssna på inläst material i stället för att läsa i en bok. Det görs även fysiska anpassningar genom exempelvis placering i klassrummet. Av intervjuer med rektorn och representanter för elevhälsan framgår att lärarna får stöd kring på vilket sätt de kan ge extra anpassningar i undervisningen främst av skolans speciallärare.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 5 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Anna Åhman Lundberg

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Åhman Lundberg

X Maja Beckman

Föredragande

Signerat av: Maja Beckman